

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	o. 6.
Félévre	5	" 50 kr.
Évnyegyedre	3	" "
Egy óra	1	" "

Szerkesztői szállás:

belső számú 131. szám.

Kiadó hivatal:

középposta Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.)

Pestben: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitási cikkek

sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez csatolandók.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY“

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt.	o. ért.
Félévre	5	" 50 kr.
Évnyegyedre	3	" "
Egy óra	1	" "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középpostai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Adakozások

a Kolozsvárt felállítandó honvédszenekarra.

Tisztelt szerkesztő úr! A honvédszenekar felállításának elősegítése végett f. évi febr. 28-kán az itteni nemzeti színházban rendezett jelmezből jövedelméről kívánván számolni, felkérem t. szerk. urat sziveskedjék közzé tenni becses lapjában a következőket:

Az összes bevétel volt . . . 1546 frt — kr.
mely összegből a következő költségek levonandók, u. m.:

A színházgatónak az összes esti költségek fedezésére kárpótlásul a színház átengedéseért összesen . . . . . 480 frt — kr.

A városi táncszalon bérlésének a részéről beleegyezésért (a mi a jótékonykért tekintve nagyon is sok volt) . . . . . 450 frt — kr.
Nyomatványokért . . . . . 18 frt 50 kr.
Három távsürgöny díjja . . . . . 3 frt 60 kr.
Aprólékos kiadásokra . . . . . 22 frt — kr.

Összes kiadás . . . . . 974 frt 10 kr.
Maradt tiszta . . . . . 571 frt 90 kr.
Felülfizetett kir. biztos gróf Péchy 5 exclja . . . . . 3 frt — kr.
Összes eredmény . . . . . 574 frt 90 kr.

Mely összeget a jelmezenetben résztvevők 25 frt 10 karral pótolván, egészben 600, azaz: hatszáz osztr. ért. forintot adtam át illető helyen a fennebbi jótékonykél javára.

Fogadja t. szerk. úr tiszteletem biztosítását.
Kolozsvárt, márczius 4 kén, 1870.

Tiszteltje: Gr. Bethlen Emil.

Küküllőmegye m. bényei járásából a kolozsvári honvédszenekar tőkéje javára az alább megnevezettek által az itt kimutatott összegek adakoztatván, a honvéd kerületi parancsnokság kötelezve érzi magát ezen hazafias adakozásokért nyilvános köszönetét kifejezni.

Kimutatása a kolozsvári magyar kir. honvédszenekar létesítésére szükségelt gyűjtés útján önkénytelen adakozásoknak: Bethlen-Szent Miklóson Csiki Károly 1 frt. Sámuel József 10 kr. Géniusz Ignác 20 krajczár. Ladányi Benedek 1 forint. Bartha Mózes 50 kr. Kerekes Áron 10 kr. Molnár István 10 kr. Szabó Mihály 10 kr. Móri János 20 kr. Takács János 20 kr. Varga Dani 20 kr. Thát György 1 frt. Nagy Farkas 20 kr. Bethlen-Szent Miklós közönsége 1 frt. B. Szt-Miklós községi jegyzője 10 kr. Schönau közönsége 1 forint. Szancsal közönsége 40 kr. A. Kápolna közönsége 20 kr. Pánádon báró Splényi Antal és Albert 5 frt. Szász-Veszszős közönsége 20 kr. M. Bényén Bede Mózes 2 frt. Heuter Ferencz 1 frt. Székely István 1 frt. Gazdatiszt Schuller 1 frt. E helység köz. 20 kr. Zeidvén jegyző Vellman 50 kr. Falusbíró Kusch 40 kr. Péterfalva közönsége 40 kr. Bolkács köz. 1 frt. Faisz közön. 30 kr. Szász-Völgy köz. 1 frt. A. Kápolnán Molnár István 20 kr. Iklód közönsége 1 frt. Összesen 22 frt 80 kr. Mondva: huszonkét forint 80 kr. o. ért., mely összeg adakozás útján alólt által gyűjtetett.

A m. bényei járás szolgabírója: Királyfalván, február 18-kán, 1870. Pekri Dénes, szolgabíró.

A Hidalmáson f. évi február 19-kén ugyanezen rendezett táncszalon alkalmával begyűlt összesen 59 frt 20 kr. Költség volt 46 frt 20 kr. és így a kifizetett czélra 13 frt osztr. é. lón illető helyre Szilágyi Károly b. jegyző úr által átszolgáltatva.

Pest, márcz. 4. 1870.

(B.) Hire járt, hogy a baloldali clubban abban történt megállapodás, hogy ezután ne hátráltassák annyira a budget tárgyalását, mint eddig.

Mennyiben igaz e hír, nem tudom, azonban a mai ülés folyama szinte bennünk enged, hogy csakugyan való, mert a ház az igazságügyminiszteri költségvetés tárgyalását, mondhatni, merőben bevégezte.

Miután tehát ma komolyabb támadásokat nem intézett a baloldal, csak pár, némi érdeklődő bíró momentumot kívánok kiemelni.

Az igazságügyminiszter a baloldaliak némely támadásaira, melyekben különösen azaz vádoltatott, hogy a legsürgősebb javításokra vonatkozó törvényjavaslatok előterjesztésével késik, s különösen kényelmesnek tartja az indennytinek mennél hozzá szabbb ideig tartó használatát, szokott modorával alaposan felelt; legtalpraesottabb felelete azonban az volt, hogy a kérdés alá hozott tárgyakra vonatkozó törvényjavaslatokat a ház asztalára már letette.

Simonyi Ernő képviselő ma újból oly tant hirdetett, melyet lehet hogy szélsőbéli elvoknál magokévá tettek, de az általa annyiszor pengett jogegyenlőség elvével alig megegyezhet. Ő is azt követelte, hogy a bírák kinevezésénél is aránylagosan vétsenek tekintetbe a pártok és nemzetiségek.

Erdélynek régen volt hét bűne: a négy valóság és három nemzet. Ugyan hány bűnt akar Simonyi Ernő úr teremteni Magyarországra számára?

Különösen két pontja volt ezen budgetnek, mely közelebről érdeklő lapok olvasóit.

Egyik a telekkönyvi kirendeltségek ügye, melyre vonatkozólag az erdélyi képviselők egy indítványt nyújtottak volt be az iránt, hogy az e czélra előirányzott 218,200 forint szaporitassék fel 300,000 forintra.

Ezen indítványt a pénzügyi bizottság is magáévá tévén, azt a ház elfogadta s így a telekkönyvezés nagyobb erővel fog folytatattni.

A másik indítványt tette néhány erdélyi képviselő, mely szerint a m. vásárhelyi királyi tábla ülnökei és tanácsnökei fizetését indítványozták felebb emeltetni, kevésbé volt szerencés, mert az nem fogadtatott el, talán azért, mert a ház tulajdonoson ragaszkodott azon elvhez, hogy most a törvényességek rendezésének előestéjén nem kíván a közel jövőnek praedjudicálni, vagy pedig azért, mert a magyarországi képviselők azt hiszik — nem ismerve a helyi körülményeket — hogy M. Vásárhelyt olcsóbban lehet élni, mint a hogy valóságban van. Szóval: az indítvány, melyet b. Kemény Gábor adott elő, megbukott, s így addig, míg a törvényességek végleges szervezése meg nem történik, jelenlegi fizetésükkel kell beérniük a marosvásárhelyi királyi tábla fiainak.

A többség a baloldaltól állott, támogattatva néhány jobboldali képviselő által.

Különböző megmagyarázható, miután a szavazók nem ismerték a helyi körülményeket; de hogy Tisza László sem mellette, sem ellene nem szavazott az említett fizetés szaporításnak, azt nem értem, mert semmi sem lehetett kevésbé pártkérdes, mint ez.

Holnap bevégeződvén az igazságügyminiszter költségvetése feletti tanácskozás a sürgősebb kérelmek elintézése után hétfőn a honvédszenekar költségvetésére került a sor.

A dél-szláv eszméről.

II.

Szabadka, febr. 17. 1870.

Ime közöltük barátunk levelét s a „Zastava“ merengéseit.

Az előbbire rövid válaszuk csak az: a 48- és 49-et nem a dél-szláv eszme fel nem fogása, hanem a reactio miatt kellett szenvednünk; mert ha ez még ekkor nem oly erős: sláv testvéreinkkel csak hamar kiegyezünk vala. De azért szívesen vesszük a sláv mozgalmakról való felvilágosítását, s úgy hisszük a 67-ki nemzetiségi törvény megalkotása után a nemzetiségeknek a magyar nemzet ellen alapos panaszaik nem lehet, ha csak azt nem vetik szemére: miért hogy a magyar nem buzgólkodik azon törvény érvényesítése tekintetében, melynek érdekében éppen az illetők nem adnak életjelt. Igen, ugyálszik, a dolgok ereje erősebb az embereknél, s mint minden természet elleni követelés: úgy a nemzetiségi túlzások ideje is önként magától semmisül meg; mert a közösen megosztott s élvezett szabadság

nem ad táplálékot a külön-váló érdekek érvényesítésére, s ez így van jól.

A második, vagy is: a „Zastava“ merengéseire pedig elmondhatjuk, hogy azok sok szép igazságot foglalnak magukban, hanem midőn cikkirő alkalmazni akarta ez igazságokat, úgy járt, hogy régi passióihoz tért vissza.

„On revient toujours a ses premiers amours.“

Igen, ön mondá, hogy midőn látta azt nemzetet, miszerint Oroszország serege vérét ontotta; de nem a szlávért; hanem a németért — attól az időtől az itteni szlávok a sláv kölcsönöséget és solidaritást úgy elfojtották kebleikben, hogy a velők született gyűlöletről is a magyarok irányában lemondottak.

S miért mondtak le? Mert biztak a magyarokban, biztak Austriában, biztak elvégre Törökországban is; de — csalódtak bennünk, csalódtak az egész világon, s ez megváltoztatja helyzetüket.

Ugyan miért és mi célból?

Mert — ugymond — mi magyarok nagy nemzet akarunk lenni, s egész Adriáig meg akarjuk magyarosítani az összes itteni nemzetiségeket. Vajjon mivel?

Talán a 67-ki nemzetiségi törvényvel, mely annyi szabadságot ad önknek, mennyit a világon egy nemzet sem adott más nyelvű honfitársainak?

Vagy tán azért, mert a külön nemzetiségeknek külön politikai nemzet gyanánti elismerést, s azután ebből folyólag külön területet is nem biztosít a magyar?

Vajjon megadnák-e önk ezt Szerbiában és Romániában a magyarnak is? s ha nem? legyen öszinte a cikkirő és vallja be: mit értett azon kifejezés alatt, hogy itt az országban szabad szerb, s túl a Száván önálló szerb gyanánt kíván tekintetni?

Hogy-hogy, tehát ön nem tekintetnek Magyarországon szabad szerbnek, mint a mily szabad a magyar, német, tót, ruthen, román, bunyevác, sokác és bosnyák nép? Oh igen, az ön népe csak oly szabad, mint Magyarország valamennyi népe, s ha nem érzi magát olyannak, az csak onnan veheti eredetét; mert kiváltságolt helyzetre kívánna jutni, melyet a többi népek szabadsága silylene meg.

Azt mondja cikkirő: zokon veszi a magyar nemzetét, hogy Ausztriára, később a poroszra, s végre — Nagy-Németországra támaszkodunk; s hogy az elnemzetlenedés esetében inkább németek, mint szlávok lennénk.

A cikkirő, ugyálszik, a messi jövendők él. Mi nem akarjuk öt ez útra követni; de biztosítjuk öt, hogy valamint ő is nyilvánította, hogy mind az orosz, mind a németek támadásai ellen a mi szövetségünket keressük, úgy mi is ez esetben az ő táborukban találunk fel magunkat. Ellenben arról is biztosítjuk, ha hogy a két rosz között kell választanunk, mindenesetre a kisebbet választjuk, s ez a civilizáció, melyet az orosz nem adhat.

Ime eljuttunk azon ponthoz, a melynél cikkirőval ismét egyet nem érthetünk; mert ő az orosz civilizációban is bizik, s reméli, hogy a szerb szabadság onnan is feltámadhat. Mi ezt nem hisszük, s mivel egyhamar nem képzeljük az orosz birodalom összeomlását, azért csak azt ajánljuk szerb testvéreinknek, hogy éljünk jó barátságban, s az idő meghozza egyetértésünk erősebb zálogát is. Antunovits József.

Pest, márcz. 3. 1870.

(B.) Tegnap már azon reménnyel gyűltek össze a képviselők, hogy ez ülésben valahára véget éri a kultuszminiszter budgetje feletti vita.

Azonban a ki e hitben ringatta magát, csalódott; mert kifelede a számitásból azt, hogy némelyek a nemzetiségi kérdést mindenféle tárggyal képesek kapcsolatba hozni.

Igy történt ez most is. Bár a napirendre került rovat címe következő vala „közmívelődési czélokra,“ mi alatt sem magán, sem nemzetiségi vállalatok nem érthetők, — Hodossiu és Paulini Tóth Vilmos uraknak tetszett ezt másként értelmezni, s ennek következtében segélyt kértek némely román és tót társulatok számára.

Azonban a ház ragaszkodva azon már többször kimondott elvhez, hogy maga az ország csak

közmívelődési czélokra nyújthat segélyt, mindkét indítványt mellőzte s egyszerűleg megszavazta a beterjesztett budget fejezetét, sőt Jókai és Simonyi Ernő közvetítő indítványát sem fogadta el.

Nem lehet tagadni, hogy az e feletti vita elesebb vala s több időt vett igénybe, mintsem ez óhajtott lett volna, s hogy ezt főleg Hodossiu beszéde okozta.

Hodossiu u. i. indítványa indokolása alkalmával Tisza Kálmán több rendbeli beszédéből előrántott egyes mondatokat s azokat kénye-kedve szerint állította össze. Miből természetesen fordítás került ki.

Önként értetik, hogy Tisza Kálmán ezt felelet nélkül nem hagyhatta.

Továbbá, tetszett Hodossiu képviselő úrnak beszédét meglehetősen fenyegetőző hangon végezni, mi újból feleletre adott alkalmat.

Főlderítettett továbbá a tót Maticza története. Mindezeknek vége az lett, hogy a ház nem szavazta meg a Hodossiu és Paulini Tóth Vilmos által kért összegeket.

Vita közben baloldali képviselő Ivánka Imre azon vádat emelte az erdélyi magyarok ellen, hogy bár románok közt laknak, még sem tanulják meg a román nyelvet, s magokat izolálva nem is törekednek a román népre hatást gyakorolni.

E vádra röviden, szabatosan megfelelt báró Kemény Gábor képviselő.

Hogy Ivánka Imre képviselő úr az erdélyi viszonyokat nem ismeri, nem csodáljuk; de már azt nem tarthatjuk helyesnek, hogy mielőtt biztos tudomása lenne valamiről, ily alaptalan váddal illeti az erdélyi magyarokat, kik a Bach és Schmerling kísérleteivel szemben éppen a szent István koronája integritása fenntartása érdekében nem csakoly szolgálatot tettek.

Ha időt vett volna Ivánka magának a felvilágosításra, a baloldalon ülő erdélyi képviselőktől is megtudhatta volna, hogy igen is történtek kísérletek a végből, hogy a román vezetők az alkotmányos pártaak megnyerésének, — hogy a román nép ma is a legjobb egyetértésben él a magyar néppel. Azt is megtudhatta volna a történelemből, hogy régebben ép úgy, mint 1848-ban nem Erdély, hanem a Magyarországhoz tartozó Zarándmegye volt a kifelé gravitáló s magyarellenos törekvések gyújtója; sőt ha magában a házban körültekint, láthatta volna, hogy a dacó román törekvések szövívői ma is nem az erdélyi erdélyi, hanem Magyarország más tájairól való román képviselők.

Ivánka úr mindezeket figyelemre nem méltatta.

A mai ülésben a kultuszminiszter budgetje még hátra lévő része rövid vita után befejeztetett, sőt befejeztetett az igazságügyminiszter költségvetése feletti általános vita is, s az részletes tanácskozás alapján elfogadtatott, csak a szélsőbaloldal nem fogadta azt el.

Az indítványt a szélsőbaloldal részéről Irányi Dániel tette, s jókak látta a Bözsdörnyei-féle pert újból vádképen felhozni az igazságügyminiszter ellenében, nem tekintve arra, hogy ezen vádjára nézve már egyszer kimondta a ház határozatilag rosztalását.

Nem mervén annyi csalódások után jövendőlni, de a mai ülésben az ellenék magartatása oda mutatott, mintha maga is megsokalta volna a kultuszminiszter költségvetésére pazarolt időt, mely nem kevesebb időt vett igénybe 10 napnál.

Bélyeg.

A Deák-párt márczius 3-kán tartott értekezletén b. Eötvös József közoktatásügyi miniszter három törvényjavaslatot mutatott be. E törvényjavaslatok szólnak: „A vallás szabad gyakorlatáról és a vallásfelekezetek egyenlőségéről“; „A pesti egyetem újjászervezéséről“ és „Egy Kolozsvárt felállítandó egyetemről.“ A törvényjavaslatok felolvastattak, s azoknak előleges tárgyalása úgy, mint az a bírósági szervezésre vonatkozó törvényjavaslatokkal történt, bizottságilag a legközelebbi napokra halasztatott. Felhivatott még a kormány arra: nyilatkozzék aziránt, minő állást fog elfoglalni az országazerte mutatkozó restaurationalis mozgalmakkal szemben? s az elnök megbízott, hogy a párt e kérdését a miniszterekkel közölje.

A m. kir. vasútépítészeti igazgatóság jelentéséből kivonjuk a következőket, mint a Királyhágón inneni részre nézve e jelentésben legérdekesebbeket: A n. v. árad-kolozsvári vaspálya, melynek még 1869. decz. 31-kén kellett volna megnyitattnia, mindinkább közeledik befejezéséhez, s ha csak rendkívüli akadályok nem jönnek közbe, a megnyitás f. évi mujus havában be is kö-

vezik. A földmunkák ugyanis majdnem készen vannak, kivéve néhány állomás feltöltését és a szőlőket nagy töltés befejeztét; befejezéshez közelnek a partvédművek, hidak és a királybágy közelében levő alagut, mely március közepéig készen lesz. Nagy mérvű hátramaradást szenvedett a felépítvény, mely Rév és Egeres közt még több helyütt hiányzik; legmegfelelőbb az épületek haladási mérve. A kormány már gyakrabban volt kénytelen a vállalkozókat részint gyorsabb, részint szilárdabb építésre serkenteni, a feltalált s mindjárt el nem távolított hiányokért pedig a megintés el nem maradt. — A jelentés az első erdélyi vaspálya piski-petrozsényi szárnyáról következőleg szól: Itt a műtárgyak építése megfelelően foly, a földmunkák, alagutak, s a felépítvény haladása ki nem elégít, az őrházak azonban nagyobbra késznek vannak, az állomás épületek szintén hátramaradást szenvedtek.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése febr. 28-kán.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Mihályi Péter, Széll Kálmán.

A kormány részéről jelen vannak: b. Eötvös József, Rajner Pál, gr. Festetics György, Lónyay Menyhért, b. Bedekovich Kálmán, miniszterek. A tault ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s több rendbeli kérvények benyújtása után, a vasuti bizottság részéről jelentés történik, e bizottsághoz utasított több kérvény tárgyában.

E jelentés kinyomatása elrendeltetik.

Napirenden van: a vallás- és közoktatási miniszterium 1870. évi költségvetése feletti részletes vita; még pedig a budai József műegyetem.

Elfogadjatik: tanárok fizetésére 44.420 frt; ezek évtizedes pótlékaira 2010 frt; tanárok lakbérére 7800 frt; szolgák fizetése 1750 frt; lakbérre 100 frt; szolgák ruhajuttatására 385 frt; papdíjak 365 frt; házbér 7200 frt, irodaszükséglet 600 frt és jutalmazások 3725 frt.

Megszavazzatik ezután az elméleti és gyakorlati szükségletekre összesen 9032 frt; üztündíjakra 4800 frt; pályadíjakra 300 frt, s ezzel megszavaztatott a budai József-műegyetemre összesen 83.132 frt.

Elfogadjatik ezután ezen műegyetemre vonatkozólag

Szentpáli Jenő: Következő határozati javaslat: „Mondja ki határozatilag a képviselőház, hogy miután senki által kétségbe nem vonható, miként első létezésünkhöz tartozik, hogy addig is, míg egy teljes polytechnicumot felállítani lehetne, a technikai tudományok előadása tökéletesbitessék, mintán a képviselőház e nemből kiindulva, már f. hó 26 ki ülésében azon indítványt, a mely a mérnöki és a gépészmérnöki szakoknak már az 1870—71 iki tanévben való kiegészítésére szükséges tüke megadását célozza, határozati erőre emelt, — oda utasítja a cultus és közoktatásiügyi minisztert, hogy mindazon költségek iránt, melyek még ezen évben szükségesnek arra, hogy a József-műegyetem rendelkezésének már az 1870—71-ki tanévben inkább megfelelhessen, javaslatát haldéktalanul a ház elé terjessze.”

A nagy-szebeni jogakadémiánál felszólal:

Berzenczey László: Furesának tartja, hogy ezen jogakadémián jól sem németül, sem románul nem tanulnak, s tulajdonképen nem is tudja, mily nyelven adnak ezen jogakadémián elő; különben sokalja még ezen jogakademia költségvetését is.

Kapp Gusztáv: Azon indítványt terjeszti a ház elé, hogy a nagy-szebeni és kolozsvári jogakadémián befolyó tanpénzek a tanárok fizetésének felemelésére fordíttassanak.

Patay István: Kérdést intéz a miniszterhez az iránt, vajjon való e az, miszerint a nagy-szebeni jogakadémián kizárólagosan német nyelven adnak elő, mert ez esetben egy krajczárt sem szavaz meg arra.

B. Eötvös József: Kijelenti, hogy ezen jogakadémián csakugyan német nyelven adnak elő, de utasítás adatot ki már aziránt, hogy a magyar jog magyar nyelven adassék elő. (Helyeslés.)

Hoffman Pál: Ezúttal nem akar a jogakadémiák belső szervezetének kérdésébe bocsátkozni, s kijelenti, hogy Kapp indítványát pártolja.

Hodossiu József: inditványozza, hogy az erdélyi jogakadémiák a magyar, német és román nyelv legyen egyaránt az előadó nyelv.

Szabó József: Inditványt terjeszt elő aziránt, hogy a nagy-szebeni és kolozsvári jogakadémiák, ugy a kolozsvári orvos-sebészeti tanintézet tanárainak fizetése 1500 frt legyen 200 frt pótlékkal és 200 frt lakbérrel.

Csanády Sándor: Pártolja Hodossiu inditványát s kívánja, hogy román nyelven is adjanak első az erdélyi jogakadémiákon.

Tisza Kálmán: Kijelenti, hogy a nyelvkérdés nincs napirenden, az a feletti discussiót tehát helytelennek is tartja (Helyeslés.)

Szólt még Mocsonyi Sándor, Babes Vincze; mire a képviselőház megszavazza a nagy-szebeni jogakadémiára előirányzott 17.500 frtot; továbbá a kolozsvári jogakadémiára 14.600 frtot; a kolozsvári orvos-sebészeti tanintézetre 21.360 frtot, annak szülészeti tanfolyamára pedig 621 frtot.

Vitatás alá került ezután: Középtanodák: a) Gymnasiumok.

Papp Zsigmond: Inditványozza, hogy Köváron egy államgymnasium állíttassék fel.

Popovics Zsigmond: Az általános tárgyalás alkalmával benyújtott hat. javaslatát ajánlja a ház figyelmébe.

B. Eötvös József: Ismételtén kijelenti, hogy a középtanodák újjászervezésére nézve még ezen ülészakban tvjavaslatot fog a ház elé terjeszteni s hiszi, hogy a képviselőház akkor a nemzetiségek irányában kellő figyelemmel leend.

A ház ezen nyilatkozat folytán elhatározza, hogy Popovics Zsigmondnak a középtanodákra nézve tett hat. javaslatát akkor fogja tárgyalni, a midőn a vallás- és közoktatási miniszter a középtanodákra vonatkozó tv. javaslatát a ház elé fogja terjeszteni.

Többen elállnak ezen határozat kimondása után a szótól. A képviselőház megszavazza ezután az újvidéki szeb gymnasiumra előirányzott 6200 frtot.

Megszavazzatik a nagy-szebeni államgymnasiumra 20.051 frt.

Schvarcz Gyula: Nem találja kielégítőnek a középtanodákban alkalmazott tanárok fizetését és inditványozza, hogy a fővárosi középtanodai tanítók fizetése 1800 frtra, a vidéieké pedig legalább 1400 frtra emeltessék.

Végül pedig még a középtanodákban a tandíj mielőbbi eltörlését kívánja.

Hodossiu József: Kérdést intéz az iránt, hogy Brassóban melyik gymnasium segélyeztetik az állam által, miután Brassóban három gymnasium létezik.

Tanárky Gedeon: Kijelenti, hogy politikai okoknál fogva, Brassóban a görög keleti román gymnasium részben államszegélyben.

Berzenczey László: A brassói gymnasium részére előirányzott összeget, illetőleg ezen egész tételt csak ideiglenesen kívánja felvételni a költségvetésbe.

Ghyecz Kálmán: Arra figyelmezteti a minisztert, hogy a középtanodákra vonatkozó törvényjavaslatában figyelemmel legyen aziránt, miszerint hazai tanintézeteket s így a brassói se segélyezze semminemű idegen kormány; mert ezen eljárást veszélyesnek s az ország méltóságával meg nem egyeztethetőnek tartja.

Szólt még: Babes Vincze, Nyáry Pál, Borlea Zsigmond.

A képviselőház ezután a brassói gymnasiumra nézve elfogadja Hodossiu József azon módosítását, hogy az elnevezésébe e szó tétessék: a román; elfogadja továbbá Nyáry Pálnak azon módosítását is, hogy ezen egész tétel a rendkívüli szükségletek sorába tétessék át; s megszavazza az ezen gymnasiumra előirányzott 4000 frtot.

Borlea Zsigmond: Inditványozza, hogy a Zaránd megyében lévő brádi román gymnasium is segélyeztetessék 4000 frttal.

Discussió tárgyává tettek ezután a reáltanodák; még pedig legelőször a budai főreáltanoda.

Kautz Gyula előadó: A ház figyelmébe ajánlja a budai főreáltanoda tanárainak azon folyamódását, melyben fizetésük felemelését kéri; mint hogy a pénzügyi bizottság is figyelembe vette e kérvényt és az előirányzott 16.785 frt-hoz még 5000 frtot vett fel.

Igen hosszas vita után, melyben a tanulmányi alap is kérdésbe hozott, megszavaztatott a budai főreáltanodára a költségvetési előirányzattól eltérőleg, összesen 22.110 frt; továbbá a kassai főreáltanodára 15.745 frt; a pozsonyi főreáltanodára 4000 frt; a löcsei reáltanodára 5527 frt; a nagy-szebeni főreáltanoda segélyezési átalányára 5000 frt; ezen tétel azonban a rendkívüli szükségletek sorába tételtet át.

Megszavaztatott a körmezői alreáltanodára 6285 frt; a gyergyó sz. miklósi alreáltanodára 2710 frt; a nagy-kállói reáltanodára 3979 frt.

Tanító képezdek és elemi tanodára, még pedig a központi minta néptanítóképezdére Budán megszavaztatott 7510 frt; a központi képezdével kapcsolatos elemi minta-iskolára 5700 frt; mindkét intézet felszerelésére 3500 frt; más tanítóképezdekre pedig összesen 225.000 frt.

Ülés vége d. u. 2. órakor.

Dr. Szabó József beszéde

(a képviselőház febr. 26-iki ülésében.)

T. képviselő kar! Országgyűlés a homeopathia, vagy a homeopathia a magyar törvényhozas előtt; rendkívüli, mondhatnám csodálatos összetalálkozása két egymástól oly távol álló fogalomnak, de elég az, hogy mégis az összetalálkozás megtörtént.

Szerintem itt is a lesz legelső feladatunk, a melynek lenni kell mindennek irányában, a ki jogosan akar e házba lépni, azaz igazolni kell magát, és pedig igazolni illetékes bírak előtt, nem pedig magának kénye, kedve szerint választott bírak előtt. És vajjon ki itt az illetékes bíró? A homeopathia bebocsátatásáért a tudomány csarnokába, helyet, jogot s érvényes szavazatot az uni-versitásban: ő tehát tudományos fogalom akar lenni, amde ha úgy, akkor a tudományt kell illetékes bírójának elismerni.

Mit mond a tudomány: ki s mi az a homeopathia? Hogy ezt megérthessük, meg kell tekintünk legelőször az ő naturaleját, azaz születéséről, keletkezéséről szóló jegyzőkönyvet lehető legrövidebb kivonásban. Ebben a jegyzőkönyvben a következőket olvassuk: A mult század végén s a jelen század elején, mikor a szabad gondolkodás nagyobb bátorsággal — akkorig merészségnek lehetett mondani — kezdette szétlétetni a hiedelmek fátyolát, lerázni az auctoritás bilincseit, az orvosok közül a tudomány corifeusai elkezdék lajstromozni azon hiedelmeket, tétéleket, melyek a medicinában századok folytán lábrakaptak volt, a nélkül, hogy lábuk alatt szilárd alapot találtak volna. A minék nincs szilárd alapja, az az építmény csak addig állhat, míg eljő a szélvész, mely őtet elsodorja. És a szélvész el is jött.

Hahnemann egy vala a közlegő szélvésznek első csatárai közül, a ki látva a bihetőség minden jelvényeit nélkülvő állitmányok hosszu sorát, a minék alap nélküli tételét, nagy halmazát, a számtalan visszaélések undorító torzképeit s a mindezeket védelmező konok seregnek makacosságát, elke-szeredék és majd a harc legnagyobb hevében nem csak méltó haragra lobbant, hanem épen dühbe, megengedhetőleg, mert ember volt, a legféltelenebb dühbe jött. Már uraim a mit az ember indulatos-ságból teszen, a ritkán szokott egészen jó lenni. Így járt H. is; ő többé nem a visszaélések ellen kelt haragra, hanem kiírt háborút izent mindennek, a mit előtte évszázadok, évezredek teremtettek; ő — a mint szokás mondani — a tisztátalan ferdő-vizzel együtt kiöntötte a gyermekket is.

Sőt tovább ment; ő ki az alaptalan hiedelmek lerombolásában annyit buzgalmat fejtett ki, a sikertől elkábultva, magát profétának képzelé, és a képzeletében megemmisítették helyébe állitá, a mind eddigieknél vastagabb hiedelmet, a homeopathiát, saját valódi rögeszméjét.

Ne méltóztassanak azt gondolni, t. képviselő-társak, hogy ezzel igen nagyot mondottam; a móka nem szokásom; a mit kimondani bátorodom, azt egyéni meggyőződésem szerint okadatolni is tudni fogom.

Mi tehát az a H. rögeszméje, az a homeopathia? Két tételből áll; mind a kettő ismeretes sokak előtt, mert sokan szeretik a homeopathiát, sokan foglalkoznak a homeopathiával. Egyik tétel az: mely szerint ha én szembeállitok bármily nagy, bármily hatalmas betegséggel egy ahoz hasonlító, de végtelen kicsiny mértékű, mondhatni csak ideális bajt, ugy ez a kicsiny, csak ideális baj megszünteti azt a legnagyobbat. Uram, hivatkozom a fűz és jőzan gondolkodására; mi itt az összefüggés az ok és okozat között? ha a helységben valakinek egész gazdasága fölött üt-vész dühög s ugyanakkor bírül adják neki, hogy a tanyán egy búzakalásról ellopott a veréb egy szemet, vajjon az a hir meg fogja a tüzet oltani a faluban?

Másik alapelve a homeopathiának az, mely szerint minden orvosiszer annál biztosabban működik, minél kisebb adagban, tehát épen minden képzelhető kicsiny mennyiségnél kisebb adagban, egy cseppnek decilior, centilior részében alkalmaztatik. Mily könnyű ezt a szót decilio, centilio kimondani vagy leírni; amde épen oly nehéz azt a mennyiséget, mint tetlegesen létezőt képzeln. Csak egy negyed órai fáradságot vegyen bárki magának, kezdjen számítani és majd el fog izonyodni a csalhatatlan számok eredményétől. Egy kis illustratio kedvéért nem kell messze mennünk: itt egy-felől az Adria, másfelől a Feketetenger; ismerjük egyiknek ugy, mint a másinak felszínét □ mért-földekben, tudjuk közép mélységét is és következőleg igen könnyen kiszámíthatjuk, hány köbláb vizet tartalmaz akár ez, akár amaz. Most még csak egy kicsiny tovább számítás és látni fogjuk, hogy egy centilio csepp viz nincs sem ebben, sem abban. És már most akármely gyógyszerből egy cseppnek decilior vagy centilior részétől meg fog rettenni vagy épen megfutamodik bármely betegség? Hamarabb megfutamodnék az embereknek az esze, ha képes volna ily paradoxonokon sokáig komolyan gondolkodni.

De az embereknek legnagyobb része sokáig gondolkodni ily komoly tárgy fölött nem szeret, hiszen sokkal kevesebb fáradságba kerül azt el-hinni, mint utánna járni. Aztán tudjuk azt is: mennyire hajlandó minden ember megtenni magát orvosnak? már pedig arra legkönnyebb út a homeopathia, a melyhez nem kell semmi előkészület, nem szükséges a köztüveltségű több tudomány.

Ugy látszik, hogy az embernek mintegy szük sége van arra, hogy ő valamit higgyen: mikor tehát megkezdette a vallásos hitet, azt a hitet, mely a tudományt egészen kizárja, mert a helyett isteni auctoritásra támaszkodik, akkor a medicinába hozta be a hitet, a medicinába, abba a tudományba, mely tulajdonképen a minden hiedelmet visszautasító összes természettudományok corollariuma.

Különös ténemény a nagy világban. A természettudományok képesek voltak még a mindenható bibliának is több helyeit megingatni, s im itt egy épen olyan halandó ember, mint akármelyikünk, merészel szembeszállani a győzhetlen természettudományokkal.

E tiszt. ház a homeopathia születése; ez a Hahnemann föllépése s annak következménye.

De e közben folyt a hivatottak vezénylete alatt a hiedelmek, az auctoritás elleni harc. Az 1830-as években valóságos revolutio, és mondhatni győzelmes revolutio ment véghez a medicinában; nem dörgött az ágyu, nem ropogott a puská, de annál nagyobb volt a mozgalom, nagyobb az izgatótságs az egész medicinában.

A forradalmi sereg zászlóira ez a négy szó vala írva: Aude sapere, noli credere, mely négy szó arra inté a forradalomnak minden bajnokát, hogy: csak azt fogadja el, a mit szemmel láthat, vagy kézzel foghat, de valamit csak azért, mert a nagy apákról ugy jött által, vagy azért, mert valamely, bármily nagy auctoritás ugy kívánja, elhinni óvakodjék. Ettől fogva uraim a medicinában csak a tudásnak van helye, bármilyen kevés is legyen az; a mit nem tudunk, a reánk nézve még nem létező dolog. Ma Hypocrates, Galentus, Hildebrand s a többi csak arra valót, hogy műveikből az orvosi tudomány gyermek- és ifjkorának fejlődése történelmét tanulmányozzuk, de hogy mit mond Hufeland vagy Hahnemann, vagy mit olvasunk a dr. Argenti könyvében, az előttünk mind nem jelent semmit addig, míg azt szemünkkel nem látjuk.

Kár volt, igen nagy kár, hogy egy nagy tehetségű, rendkívüli erélyességtű bajnok félrevonult a közösa actiótól. Hahnemannt egyföltételesen szenvedélyessége, másfelől minden mértéken felüli önhittsége kiállhatlanná, lehetetlenné tevék kortársai előtt. Ő különvált s ezután guerilla harczot folytatott saját kezére, saját felelőségére. Hogy a különvált guerilla-vezérnek csapatjával együtt meg kellett semmisülni, az természetes dolog.

Igen is uraim, az emlitétem nagy forradalomba beleveszett mind az allopathia, mind a homeopathia, azaz: mind a régi, mind az új hiedelem győzött, és az a hatalom, melynek győzhetlenségét mi magunk is mind jobban és jobban látjuk, győzött a tudomány.

Értem én tisztelt képviselőtársak, mit akarnak mondani azok a mosolygó arcok; azt mondják, hogy nem halt meg, hanem él és uralkodik a maga módja szerint a homeopathia. Igen is él, de nem a tudomány országában, hanem el ugy, vigasztalja magát szép ábrándozásainak egymásközti elmesélésével ugy, mint valamely levert nemzetiség egy meghódított országban.

Ha tehát tiszt. képv. ház a homeopathia fölött az egyedül illetékes bíró, a tudomány kimondta ítéletét, őrizkedjünk mi, kik semmiként illetékesek nem vagyunk, elhamarkodott ítéletet mondani a tudományval szemben, csupán abból az egy indokból, mert nekünk ugy tetszik.

Oly igen szeretjük e házban naponként a külföldre hivatkozni, és jól tesszük: szabadjon tehát nekem is a külföldre hivatkozni és az igen tisztelt képv. kart arra kéri: tartsuk meg a tudományos világ előtt azt a jó hirt, nevet, hogy a komoly megfontolás, higgadt elhatározás nekünk is tulajdonunk.

Ha a dolog értéke így áll az én meggyőződésemben, akkor önkéntesen jó az én feleletem arra a kérdésre is, hogy vajjon a homeopathia bebocsátassék-e az unversitátsba? A pesti egyetemnek már a sem válik különös előnyére, hogy benne nem csak a tudományak, hanem a hitnek is vannak előadói. A vallásos hit előadását nem szeretjük az egyetemben, pedig a vallásnak épen alapja a hit, és most hozzuk be oda a medicinalis hiedelmet, hiedelmet a természettudományokba, a hol annak épen nincs helye.

Uram, ne tegyék azt; legyünk nagyobb kegyelettel a tudomány és egyetlen egyetemünk irányában.

UJDONSÁGOK.

(—) A mult szombaton egy asztalos késsel vetett véget életének. Torkát metszé el. Csakugyan ezen a napon egy nyomekult kovács legény akasztási kísérletet tett magán, hanem szomszédja megakadályozta a kivitelben.

(—) A kolozsvári piaczon még most is folyvást üzik a vadkereskedést; nyulakat, őzöket naponta feles számban látunk az árbehelyeken, mit ha rendőrségünk még észre nem vett, ajánljuk figyelmébe, mert ma már széles Magyarországon sehol sincs megengedve, hogy a tavasi hónapokban is piacra hurcolják a vadakat. Legalább városokban, hol a felvigyázat is könnyebb, ne lenyen asilumma a vadpusztítóknak.

(—) Beküldetett a maros-vásárhelyi takarékpénztár zárazamadásának kimutatása 1869. évi március 1-től december 31-ig. E szerint a mult évben 394,164 frt 92 kr bevétel, 394,164 frt 92 kr kiadás, 138,083 frt 50 kr vagyon, 138,085 frt 50 kr teher, 8,663 frt 60 kr jövedelem és 8,663 frt 60 kr költség volt.

(—) Terneyi Tamás, sárköz ujlaki lakos (Szatmarmegyében) kitalálta, hogyan lehet a fedelet éghetlenné tenni? Miféle szerkesztőségünkhöz be- küldött értekezésből látható, e cél a sajátszerű építés által van elérve, melyhez semminemű fa- és ácsmunka nem szükségesítetik. Jó lesz, ha a gyakorlati életben is meghonosítható.

(—) Olyan cséplőgépet találtak fel Philadelphiában, mely cséplés közben a szalmát nem törí

Össze, s minthogy a zsupzalma értékesebb, mint az összetörött, a gépnek szép jövője lesz.

(—) A löport hajtó erő gyanánt használta fel az ipar terén Than Th. amerikai mérnök és pedig először ezvekek beverésénél; azonban azt hiszi, hogy ezen erőt hámorokban kalapácsok hajítására is lehet alkalmazni, még pedig sokkal előnyösebben, mint a gőz erejét, mert nyomása tartós s nemcsak pillanatnyi, mint a gőzé.

(—) A londoni „Times“ úriújság oly gép segélyével nyomtatik, mely egy óra lefolyása alatt 9—11,000, mindkét oldalán telt újságlap-példányt képes előállítani. Ezen most felállított gép nem igényel több mint 2 ifju segélyt. Az eddigi gép hason mennyiségű lap előállítására 18 ember segélyét kívánta.

(—) Sz. Mátrai Laura asszony jó műziséjét és a közönség iránti tiszteletét tanúsítandó, jutalomjátékául mindig kitűnő és oly udonságát szokott választani, melyben jó szerepe van. Jövő szombaton, márczius 12-én megtartandó jutalomjátékára Benedix „Hamupipőke“ című 4 felvonásos jeles színművét tűzte ki, mely színpadunk most adatik először. A mult nyáron e színmű vizseregében a pétervári orosz udvari színház tagja Raabe kisasszony remekelt a pesti német színpadon; meg vagyunk győződve, hogy művésznők is jeleskedni fog benne, s bizonyára a t. közönség is azon meleg pártolásban részesítendő nyolcadik szor is régi kedvencét, melyre hétszer már érdemesítette.

(—) A Boisy boszorkány, mely a mult szombaton másodszor a Darai Károlina jutalmára került színpadra, zsúfolt házban folyt le. Jutalomjáték a közönség a szó szoros értelmében koszoruk övével fogadta, megjelenésekor hosszasan tartó tapsvihar tört ki, felvonás közben pedig egy értékes ezüst kosár és karperecet adtak emlékébe tisztelői. Darai Károlina, tehetséges színésznő, ki naponta fényes jelt adja a haladásnak, megérdemlé e kitüntetés. Az előadásról rendes színi rovatunkban fogunk megemlékezni, addig is azonban megjegyeztük, hogy sikerült.

(—) Tanner István, színházunk kedvelt baritonistája javára jövő szerdán, márczius 9-én a „Tell Vilmos“ című jeles opera adatik. Ajánljuk a t. közönség méltó pártfogására.

— A kalotaszegi olvasó-egylet tavaszi közgyűlését a választmány márczius 1-én tartott gyűlésének 144. szám alatt kelt határozata folytán f. év márczius 29-én délelőtti 10 órakor fogja megtartani B. Hunyadon, a casino nagytermében. Mely gyűlésre a t. ez. tagokat tisztelettel meghívja Jónás Bálint, egyleti jegyző. Bánffihunyad, márczius 5-én, 1870.

(—) A pesti szedő-stricke maholnap végét éri; mint írják, a lapok már is azon helyzetben vannak, hogy majdnem teljes kiállításal jelenhetnek meg; kísérletet tettek már nőszedőkkel is, s az eredmény kedvező volt.

— A helybeli „Hilária“ dalegylet folyó hó 12-én a városi vígadó termében rendkívüli dalestélyt (bohóczestélyt) rendez. Felkérnek a t. ez. pártoló tagok jegyeiket e hó 11 és 12-én délutáni 3—6 óráig a „házi zenekör“ helyiségében (belkialyutza gr. Bethlen Domokosféle ház) átvenni; — megjegyeztetvén, miszerint ez estélyre a t. ez. pártoló tagok csak egy saját személyükre kiállított belépti jegyet kapnak, ha azonban saját belépti jegyükön kívül még több jegyre volna szükségük, egy vagy két jegyet (de helyszüke miatt többet nem) 50 kr-ával válthatnak. A választmány.

(—) Kietzer Ferencz gondnoka-művész a mult szombaton Pesten bangversenyt adott.

(—) Budán a farsang végén 40 esküvő ment végbe. Nálunk sincs e részben ok a panasza.

(—) Zichy Antal, hir szerint, már ki van nevezve a pesti nemzeti színház intendánsának. Zichy, ki a színház ügyeit eddig is ideiglenesen vezette, már is fényes jeleit adta nagy szakismeretének, s erélyvel működött az intézet érdekében. Annál örvendesebb, ha e hir való.

(—) Balázs Bognár Vilma asszony a pesti nemzeti színházhoz szerződött.

(—) Igazmondó-egylet alakult Mohácsoson ez előtt másfél évvel. Célja a hazugságot, badarságot és minden trágár szót a társadalomból kiküszöbölni. Kár, hogy csak 80 rendes tagja van.

(—) Orbán Balásznak „Székelyföld leírása“ című munkájának 4-dik kötete is megjelent; ez Marosszéket ismerteti. Óhajtható lenne, hogy e nagy becsű és valóban érdekes művet minél többben igyekezzenek megszerezni.

— A sétatér egylett részéről adott táncvilgalomból begyűlt pénzekekről szóló bevétel és kiadás. 423 darab jegyért bejött 423 frt. 8 karzat jegyért 3 frt 20 kr. Maradt az egylett részére tiszta jövedelem 119 frt 12 1/2 kr. A haszonbérlet által már kiadott bérleti jegyekből megtérítették 15 frt 7 1/2 kr. Felülfizetésekben alább irt uraktól u. m. T. Csiki Victor ur 2 frt. T. Florián Antal ur 3 frt. T. Galgoczy Károly ur 2 frt. T. Öhlberg Frigyes ur 1 frt. T. Déési László ur 1 frt. T. Molnár Sándor ur 1 frt. T. Biásini Domokos ur 4 frt. T. Heller Adolf ur 3 frt. T. Fröhlich Vilmos ur 3 frt. T. Sáni László ur 1 frt. T. Ákeszman Sámuel ur 1 frt. T. Varga Dániel ur 1 frt. T. Máday János ur 2 frt. T. Kiss Sándor ur 8 frt. T. Bányay L. Károly ur 1 frt. gróf Péchy Manó ur 8 excent.

9 frt. T. Zsigmond Elek ur 5 frt. T. Stein János ur 2 frt. dr. Gálly Endre ur 5 frt. T. Reinbold József ur 1 frt. T. Spindler Ágoston ur 1 frt. Klippanovszky ur 1 frt. T. Fischer ur 1 frt. T. Polgári Imre ur 1 frt. T. Klein Frigyes ur 1 frt. T. Mosel Antal ur 1 frt. T. Pitner Gáspár ur 1 frt. T. Simai Miklós ur 1 frt. T. Koröly Bogdán ur 5 frt. T. Tóth Zsigmond ur 1 frt. T. P. Horváth Kálmán ur 1 frt. T. Szentcs Márton ur 3 frt. T. Duba Kristóf ur 1 frt. gr. Bethlen János ur 2 frt. gr. Wass Jenő ur 1 frt. öv. Fejér Mártonné 2 frt. T. Szezerjai József ur 1 frt. T. Andrásosky Ede ur 1 frt. összesen: 216 frt. 20 kr. — Kiadás: Stein János urnak nyomatványokért 22 frt 65 kr. Rendőrségnek 9 frt 30 kr. Salamon és katonai zenekarra 61 frt 50 kr. A falragaszok kiakasztása és hirdemény kihordására 3 frt. A jegy kihordó és szedőnek 3 frt 50 kr. Haszonbérletnek fűtése, világítás és szolgáltatás 88 frt. összesen 187 frt. 95 kr. A bérletnek kiadott fele haszonba 119 frt 12 1/2 kr.

— A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara f. hó 14-én, d. u. 4 órakor rendes ülést tart. A rendes ügyeken kívül főbb tárgyai: a bankügy, a komló termelés, a kamarai költségvetés és a kolozsvári telek könyv. Kolozsvárt mártius 6-án, 1870. Finály Henrik, elnök.

Kimutatás

a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról február havában 1870.

Bevételek:

Pénztármaradék a m. hóról	121,122 ft 88 kr.
Havi, rendes és rendkívüli betételek	85,554 „ 54 „
Könyvdíjakban 88 új tagtól	88 „ 10 „
Kamat, feldij és váltódij	7,674 „ 45 „
Bélyegdíjakban	397 „ 80 „

974 tag által visszafizetett kölcsön . . . . . 412,623 „ 46 „
A bevételek összege . . . . . 627,461 „ 23 „

Kiadások:

1007 tagnak kölcsön	425,333 ft 46 kr.
Tisztviselők fizetése	371 „ 67 „
Irodai kellékekre	128 „ 81 „
Bélyegre	390 „ — „
Kamat	27 „ 50 „
Segélyezésre	23 „ — „
Tőke-visszafizetés	67,838 „ 56 „
Pénztármaradék	133,348 „ 23 „
Összesen	627,461 „ 23 „

Kolozsvárt, február hó 28. 1869.
Tauffer Ferencz, Geltch János, Wagner Frigyes, igazgató, könyvvezető, pénztárnok.

A kolozsvári takarékpénztár üzletforgalma 1870. február hóban.

Bevétel:

Maradvány 1870. jan. 31-ről	53,924 frt 50 kr.
167 betét után	41,022 frt 35 kr.
Visszafizetett váltók	33,033 frt 88 kr.
Visszafizetett előlegekért	4,520 frt — kr.
Befizetett kamatok, váltó- és előlegek után	1,269 frt 58 kr.
Illetékek	406 frt 93 kr.
Értékpapírok	8,120 frt 60 kr.
Befizetett kamatok értékpapírok után	56 frt 90 kr.
Államilleték előlegek után	15 frt 45 kr.
Összesen	142,370 frt 19 kr.

Kiadás:

Visszafizetett betétek s tőkésített kamatok 50 félnek	17,994 frt 4 kr.
Betételek után fizetett folyó kamatokra	10 frt 80 kr.
Leszámitott váltókra	44,897 frt 41 kr.
Előlegekre	10,325 frt — kr.
Kezelési költségekre	101 frt 8 kr.
Pénztárkezelésnél elhelyezményekre	10,000 frt — kr.
Többek számlájára	9,000 frt — kr.
Választmányi tiszteletdíjakra	40 frt — kr.
Értékpapírokra	17,486 frt 3 kr.
Értékpapírok után kamattérítés	9 frt — kr.
Államilleték előlegek után	15 frt 45 kr.
Pénztári maradvány 1870. február 28 kán	32,349 frt 72 kr.
Összesen	142,370 frt 19 kr.

(r.) **Színház és művészet.** — A közlebbi napok színi kronikájának kiváló mozzanata a Daray Károlina kedvelt altistanőnk javára márczius 5-én előadott „Boisy boszorkány“ volt. A jutalmazottat — ki Melánia szerepét adta, s a ki ezt megelőzőleg a „Dom Sebastian“ című operában, Zaidát már oly bravórral énekelte, mikép méltán elmondhatjuk, hogy a vidéken legjobb altistanő — zajos tapsal s szép koszorokkal fogadta a közönség, előadás közben pedig egy értékes gyémánt ékszerrel lön meglepetve. Az előadás valamint először, ugy most is nagy praecisioval folyt le. Gerecsné (hercegnő), Szilágyi (Crique ferblanche), Tannerné (Favorit) méltó tapsokban részesítették a szép számú közönség által. A cigány (márczius 6-án) szintén nagyüzámú közönség előtt s jó sikerrel adatott. Sz. Mátrai Laura (Rózi) szokott bensőséggel játszott. Haszonlag működött Takács ur (Zsigi cigány).

22. ig. v. 1869.

Kimutatása

a kolozsvári fogyasztó-egylet számára, a márkrendszer alapján tett és elfogadott áru- és munkaszolgáltatási ajánlatoknak.

Rend szám	Neve az áru- és munkaszolgáltatónak	Üzleti, eladási helyiség	Áru-, illetőleg munka- szolgáltatás tárgya	Árelengedési százalék
1	Tamási testvérek	Nagypiacz, gr. Teleki Domokos-ház.	Singes, divat és kurtá árúk.	10%
2	Bogdán István	Nagypiacz, b. Wesseleányi Ferencz-ház.		10%
3	Aszlán és Hugó	Nagypiacz, r. katb. plébánia ház.		10 1/2%
4	Csiki Imre	Nagypiacz, Szathmári-ház.	Fűszer és gyarmati árúk (nádméz, kávé), liszt, szappany, gyertyák, olaj stb.	Nádméz, gyertyák, petroleum, mod. lámpaolaj, mosó szappan 2%, minden egyéb 6%
5	Ifj. Tauffer Ferencz	Nagypiacz, Sárosi-ház.		Nádméz, gyertyák 2%, minden egyéb 5%
6	Karvázi Gyula	Nagypiacz, gr. Teleki Domokos ház.	Kész butorok s butorzi kárpitos és asztalosmunkák.	10%
7	Czeec János és társa	Belközép, Folly-ház.		10%
8	Duba Kristóf	Belközép, Kisegítő-egylet ház.	Fehérneműk, vásznak, asztalneműk.	8 1/2%
9	Ifj Csiki József	Nagypiacz, b. Szentkereszti féle ház.	Csipkék, női piperék s fehérneműk.	7%
10	Borza István	Nagypiacz, Pataki Dániel-ház.	Férfi divat-kelmék, férfi ruhák, női felöltők készen s azok készítése.	10%
11	Krémer és Reil	Nagypiacz, Fröhlich-ház.	Férfi ruhák készen, s azok készítése a megrendelő kelméjéből is.	10%
12	Szucsági és Totlmayer	Belmonostor, Paget-ház.	2 és 3 kros külf. percz, kalács, zsemle, 5 és 10 kros közép kenyér s kávéhoz való csipő és minden más kenyérnemű.	10% 2%
13	Zsigmond Elek	Hiduteza, 286. sz. a.	Félfehér és házi kenyér.	10%
14	Máté Izsákné	Kenyérpiaz.	Nyers és füstölt busneműk, zsír, szalonna.	5%
15	Rignát József	Piaczsor, a r. c. templom toronyoldalán.	Férfi lábbelik.	4%
16	Pieger Károly	Beltorda, b. Konradsheim-ház.		

Tudni valók:

- 1) Az elősorolt neveken kívül maga az áru- és munkaszolgáltatási egyezmény s abban az egylett részére kikötött ellenőrző befolyás is kellő biztosságot nyújt az egylett tagjainak, miként szüksegleteik egy részét ez uton, lehető legbiztosabban s legolcsóbban fogják fedezhetni.
- 2) Az árelengedési százalékokból minden egyleti tag azon arányban fogja fél-évenként az egylettől nyereségosztalékát kikapni, melyben onnan azon idő alatt márkokat váltott; s e szerint a márkok váltása, melyekkel az egyleti tagok szüksegleteik egy részét fedezhetik, ezen kívül biztos kamatot is hajt.
- 3) A márkaváltás megkezdésének ideje, mely eddig, előre nem látott akadályok miatt halasztódott, külön hirdemény által fog közlirré tetetni.
- 4) A tüzifa szükseglete lehető legjutányosabb fedezésének jövőre való biztossítása érdekében, igazgató-választmányi tag Magyar Mihály ur elnöklete alatt kiküldött bizottmány erélyes eljárásától a legjobb siker várható!

Kolozsvárt, febr. 20. 1870.

A fogyasztóegylet főnökétől.

KÜLFÖLD.

Párisban, de talán egész Franciaországban, a nap eseményét a kamara felosztására bépezsi s a közvéleményt leginkább az foglalkodtatja, mily magatartást fog követni az eddigi jobboldal a kormányval szemben. A „Pays“, mely a „Public“ és „Peuple Français“ mellett a nevezett párt fő közlönyét tekintethetik, erre nézve következő, figyelemreméltó nyilatkozatot hoz: „A ministerium elleni állítólagos systematicus ellenségeskedés hírei terjesztettek, melynek kifejezése amaz 56 szavazat lett volna, mely febr. 24-én az egyszerű napirend ellen nyilatkozott. Amaz 56 szavazat nem a kabinet létele ellen, hanem a conservativ elvek, az alkotmányos formák és a dynastia mellett nyilatkozott.“ Ugy látszik tehát, hogy a jobboldal haragja nem kérélhetlen.

Az „Iberia“ egy levelet közöl Montpensi-er hercegtől, melyben ez kijelenti, hogy ő sohasem lépett föl spanyol trónjelöltül, — s hogy csak bizonyos különböző pártokbeli politikusok gondolkodnak az ő fölléptetésére. Ezen, a lapra nézve igen hízegő modorban szerkesztett közlés folytán, a szerkesztőség kijelenti, hogy tisztán politikai okokból ellenzé Montpensi-er jelöltségét, — s hogy e mellett teljesen méltányolja a herceg magaviseletét s a nemzeti akarat iránti tiszteletét.

Rómában ezalatt az absolutistikus párt nem engedi magát eljárásában megháborítottatni. A febr. hó 14-én tartott nagy congregatioiban Belley püspök először nyilatkozott a csalhatatlansági dogmát illetőleg; ő arra inté a zsinatot, hogy proklamálja gyorsan az új dogmát, aztán menjen baza; mert ugyanis csak e czéllal hivatott össze.

Hogy a csalhatatlansági dogma ellenzékének fontossága kiemeltessék, az „Augsb. Allg. Ztg.“ jeles római levelezője azt írja, hogy míg a csalhatatlanság mellett nyilatkozott egy-egy főpap csak 142,570 lélek felett rendelkezik, az oppositio egy-egy tagja 492,320 lelket képvisel; egy-egy római püspök pedig aránylag több súlyal bír a szavazásnál, mint 60 német püspök; mert míg a pápai területen 12000 lélekre esik egy szavazat, Észak-Németországban 810,000 lélekre esik egy szavazat.

A „Provinzial Corresp.“ megezáfolja Bismarck beszédének téves magyarázatait a Lassker-féle indítvány feletti vitában, s ezt mondja: Azt állítják, hogy Bismarck nyilatkozatai által Dél-Németországban a német egyesülés barátjai elcsüggesztetnek; azonban a nemzeti ügy valódi barátjai

rövid időn belátandják, hogy a szövetségi kanczellár a nemzeti kifejlődés látszólagos haladását csak azért utasítja vissza, hogy az össz-egyesülésnek természetszerűt s biztos folyamatát ne hagyja veszélyeztetni.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

Erzsébetváros, február 18-án, 1870. — A „Magyar Polgár“ jelen évi febr. 11-ről a 18-dik számában olvastuk azon kitételt a nyiltéri rovatban, mintha nemes Felső Fejérvármegyének mult évi augustus 4-én tartott bizottmányi gyűlés alkalmával a volt főispán ellen 56 aláírással beadott petitio a jelenben a megyében működő kormánybiztosi inspiratióknak lett volna kifolyása.

Mi állórtak a felső-fejérmegyei pártviszáldások alatt nemcsak nem tartozunk a főispán-ellenes párthoz, sőt ellenkezőleg a volt főispánt támogatjuk, de azon állítást az igazságtól és a dolgot valódi állásától annyira eltérőnek tekintjük, hogy az igazság és lovgiasság szabta kötelességnél fogva kénytelenek vagyunk helyreigazítani.

A ki 1869-ben aug. 4-én tartott bizottmányi ülésen jelen volt, tudhatja, hogy az 56 birtokos által aláirt fölterjesztést az illetők a vármegye nevében a bizottmányi-gyűlés által akarták fölterjesztetni, meg is tette az indítványt az illetők egy tekintélyes tagja, s ki szólott ellene? talán egy része a bizottmánynak? nem, egyedül a kormánybiztos, ki e szavakkal élt:

„És ha kormánybiztosi hatalmamát kellene is igénybe vennem, a mig én e székben ülök, meg nem történéhetik, hogy itt a perlekedő felek egyiké elítélje a mást, s arra tért nem engedek, hogy a bizottmánynak jelen nem lévő tagja ellen a bizottmány meghallgatatlannal elítelő határozatot hozzon.“

Csak ennek és nem egyéneknak lehet köszöneti, hogy ezen idézett 56 birtokos által aláirt kérés nem a bizottmányi-gyűlés által és nem a vármegye nevében küldött fel, és a felüggesztett alispánt rehabilitáló határozat alkalmával a volt főispánt megrovó határozat ismét indítványba hozott, s annak megint egyedül a kormánybiztos szegült ellene, bizony ha ez alkalommal a czikkiró által vádolt kormánybiztos egyedül nem védi vala

*) Az e rovatban megjelenő czikkéért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

